

rekten triller als van een sprinkhaan. Daarvoor is het geluid echter te sterk, het most van den sprinkhaan-rietzanger zijn. Zin om terug te keeren heeft echter geen onzer meer, hoe zeldzaam de vogel ook moge wezen. De lust is geweken, elken onbekenden vogel na te sluipen, zelfs wordt door een van ons beweerd, dat hij Ornithologisch gek zou worden, als hij den ganschen dag vogels moest naloopen.

Met gematigden pas dwalen wij verder, nu en dan een valleijtje afzoekend of een boschje doorkruisend.

Het zijn hier meer betreden duinen, overal armoedige aardappelveldjes, omringd door allerlei oude rommel en afval, hier en daar ruige plaatsen, bezet met de lichtpaarse welriekende distels, vermengd met Canadeesche fijnstraal en de gele reseda, een enkele helroode papaver er tusschen voor afwisseling.

Na het aardappelgebied komen de meer begroeide duinen. Telkens stuiten wij op berkenboschjes, nu en dan een enkele den, met zijn donkergroen loof sterk uitkomend tegen den lichtgetinten duinbodem. In het getemperd licht der boschjes is de grond bedekt met de weinig in het ooglopende addertong en overal vertoonen zich de geelgroene aren van den keverorchis.

Hier is het gebied van den boompieper. Deze houdt zich bij voorkeur op in streken waar kreupelhout atwisselt met enkele hoge boomen, die hem in staat stellen, van uit hunne toppen den geheelen omtrek te overzien. 't Oor moet weer ons voornaamste hulpmiddel zijn, alle piepers lijken op elkaar uit de verte en zonder Pernoxkijker is het verschil tusschen een gras-, duin- of boompieper niet uit te maken. Zijn zang en wijze van doen is bijzonder karakteristiek.

Van zijn zitplaats, meest een hoogen boomtop, verheft hij zich al zingend in de hoogte om onder het uiten van een steeds langzamer wiet-wiet-wiet . . . op den grond neer te dalen.

Hier hebben wij vroeger ook den heide- of boomleeuwerik gehoord. Hoog in de lucht klinkt zijn mooie jubelzang, die heel even aan de grutto doet denken. Het is eigenaardig hoe weinig dit geluid de aandacht trekt, je kunt geruimen tijd rondwandelen, voordat het plotseling van uit de hoogte tot je doordringt.

Aan het ratelen van rijtuigwielen merken wij, dat de straatweg nabij is; de weinige boschjes, die er ons van scheiden, zijn weldra doorworsteld, wij zijn in de bewoonde wereld teruggekeerd.

Een heele verademing weer vasten grond onder de voeten te hebben na den langen tocht door de duinen.

Na een half uurtje zijn wij weer bij het boerenhuisje, waar onze fietsen gestald zijn.

En onder het mooie warme licht van de ondergaande zon rijden wij door het wijde polderland terug naar Amsterdam, waarvan wij de schoorsteenen in de verte zien rooken.

W. DE KONING.

BLARICUM.

Vervolg van blz. 14.

Het Is een eigenaardig dorp: de beide kerken staan aan de uiterste grenzen Oost- en Westwaarts. Daartusschen ligt, ik zou haast zeggen, een archipel van hofsteden. Waag u er eens tusschen, dan is 't nog lang niet zeker, dat ge spoedig weer op een straatweg uitkomt!

Elke boer heeft hier een woning en schuur gebouwd op een vrij groot stuk land. Daarop plant hij eenige boomen en zijn eigendom omgeeft hij met eene flinke heg van dorens of hultst. Buiten langs die haag loopt een zandweg, welke 't erf van eenige burens meteen van 't zijne scheidt. Van eene rooilijn of eene kom, als bij andere gemeenten, is dus geen sprake. Op alle mogelijke en onmogelijke manieren zijn de huizen als het ware neergeworpen. Bovendien zijn de stukken land, die de woningen omgeven, lang niet regelmatig van vorm. 't Gevolg is, dat er soms vaak vrij groote, zonderling gevormde plekken overblijven, brinken geheeten, die ook weer beplant zijn met hoogopgaand geboomte.

Het terrein, waarop het dorp gebouwd is, moet blijkbaar heuvelachtig geweest zijn, als de omgeving, maar op de meeste plaatsen is het ongeveer waterpas gemaakt en uitgegraven. Toch vindt ge midden in het bebouwde deel nog landerijen, die $1\frac{1}{2}$ à 2 M. hooger liggen dan de holle wegen. Het „roode” zand, dat de 1 tot 2 voet dikke laag teelgrond draagt, is daar zeer goed zichtbaar.

Na deze uitweiding zult ge begrijpen, hoe het komt, dat we hier op den Eng zoo weinig van 't eigenlijke dorp kunnen onderscheiden.

't Voetpad, waarop we ons nog steeds bevinden, kan ons heel geschikt tot zitplaats dienen, het is juist hoog genoeg boven het land gelegen.

Rondom ons staan, op de koolrapen na, zoowat al de landbouwproducten: vóór ons de bloeiende boekweit, waarop de bijen nog zoemen, maar ook de wilde tortels reeds bijna rijpe korrels komen zoeken.

Vlak naast ons zet zich op 't pad, zich koesterend in de zon, eene vlieg neer, die ge waarschijnlijk voor een' kleinen hommelt aan zult zien. Het diertje heeft juist de kleuren en het harige van den aardhommel. Met een weinig geduld en wat geluk zult ge er wel in slagen, ook een pseudo-tuinen een pseudo-steenhommel te vangen.

Waarom zouden die vliegensoorten toch zoo gelijken op hommels?

We hebben nu geen tijd, om daarover te filosofheeren, want we krijgen bezoek.

Dat boertje gaat zeker zijn rapen wat wieden. Kalmjes hij op ons aan. Hij doet alles, evenals de meeste buitenlui, op eene voor ons ongewoon bedaarde manier. 't Overspannen

zenuwachtig haasten van de groote stad kent hij niet. Vast maakt hij even een praatje. Een aanleiding is gauw gevonden.

Ik zit met eene hand onder het hoofd.

„Heeft mijnheer kiespijn?”

„Gelukkig niet, man. Hoe zoo?”

„Ik dacht het. U hebt de hand zoo tegen de wang. Ik heb het ook erg gehad. Als u het soms mocht krijgen, ga dan naar den ouden dokter te E., die kan je er glad afhelfen.

Verleden jaar was ik er dol van en wat ik al probeerde, niets hielp. Ik eindelijk naar den dokter en die gaf me zoo'n klein fleschje, waaruit ik twaalf druppeltjes in een glas water moest doen en dan zou ik daar 's morgens, 's middags en 's avonds het derde deel van nemen.

Dat heb ik trouw gedaan en 't is er heel best mee overgegaan.

Weet u, wat er in dat fleschje zat?”

Natuurlijk geef ik mijne volslagen onkunde op dat punt te kennen.

„Nu 't was „effetief” rottekruid. Ja, ded okter moest me wel versief geven, want, ziet u, mijne ziekte was een verouderde koorts en die kan je niet wegekrijgen, of je moet haar... vergeven!”

'k Hoop, dat mijn gezelschap, evenals ik, met een stalen gezicht 't gesprek aanhoorden pas dan, als de man meteen: „Komaan, ik ga maar weer eens op de knollen los!” zich verwijderd heeft, eens hartelijk lacht om de naliviteit van zoo'n eenvoudigen plattelandsbewoner.

Laat het echter geen minachtend uitlachen van boe-

ren zijn, waartoe wij, stedelingen, zoo spoedig geneigd zijn, want ge zult, als ge met die menschen hier eenigszins vertrouwd raakt, behulpzaamheid, gastvrijheid en andere deugden opmerken, waarvan ge wel in geschiedenisboeken hebt gelezen, dat ze de sieraden onzer voorvaderen waren, doch die ge in de groote volkscentra helaas zoo zelden aantreft.

Laten we van de planten, die langs en op ons pad staan een exemplaar plukken, dan zult ge versteld staan van eene verscheidenheid, welke ge vast niet meenen zoudt, dat die hier bestaat.

Een mooi veldbouquet wordt het, waarin rogge, haver, muggepoot en andere grassen wel de gewenschte losheid zullen brengen.

Ik heb met die planten nog een plannetje. We zullen ze thuis tusschen vloeipapier of bij gemis daarvan tusschen oude kranten drogen en er later spatwerk van maken.

We krijgen zodoende aardige souvenirs aan onze tochtjes en mocht het weer een paar dagen eens tegenvallen, dan hebben we eene zeer aangename tijdpassieering bovendien.

Hoe dat spatten gaat?

We nemen een vel tekenpapier en leggen dat goed vlak op een tafel, waaraan niet veel te bederven valt. Langs de

randen leggen we reepen van kranten gesneden, die het wit, de marge, moeten voorstellen, dan elke teekening omgeeft. (Niet met punaises vast maken.)

Nu leggen we op die reepen eenige keisteentjes neer om 't verschuiven te voorkomen. Daarna maken we van de gedroogde planten een bouquet; eerst de groote, daarna de kleinere, netjes gerangschikt op een even groot vel, dat naast het eerste ligt. Inplaats van de stengels zoo lang te laten, als ze eerst zijn, breken we er stukjes af van ongeveer $\frac{1}{2}$ d. M. lengte en leggen die weer op de plaats, welke ze eerst innamen. Eindelijk bedekten we de breuk in de stelen met een visite-kaartje of een soortgelijk voorwerp.

Zie, zoo moet de afteekening van ons bouquet nu worden op het eerste papier. We nemen van bovenaf, ik bedoel daarmee, water het

laatst opgelegd was, het kaartje, de stengeldeelen, de kleinere en groote bloemen en bladeren er een voor een af en leggen ze nu (dus met het kaartje te beginnen) op het eerste vel.

Drie dingen zijn van te voren in gereedheid gebracht om ons kunstje verder uit te voeren: een borstel is zorgvuldig door weeken en spoelen ontdaan van alle vuil en daarna weer gedroogd, een stukje grof ijzergaas met mazen van $\pm \frac{1}{4}$ c.M. wordt op de lijst van een lei gespijkerd en eene soort inkt samengesteld uit tonnetjes-zwart, dat bij een handelaar in verfwaren te bekomen is voor 5 cents, benevens

Spatwerk van J. POSTMA.

10 cents Arabische gom en water, dat er aanvankelijk slechts droppelsgewijs bijgemengd wordt en door langdurig wrijven eene soort van pap met de eerstgenoemde ingrediënten moet vormen. Langzamerhand voegen we nu water er bij, tot de inkt dun genoeg geworden is.

Vooraf dient er op gelet te worden, dat het zwart zich geheel vermengd heeft met de vloeistof, daar de droge vlokjes anders het werk zullen bederven.

Nu wordt de borstel voorzichtig in de inkt gedoopt met een punt, een weinig atgeklopt en dan luchtig over het gaas gewreven, dat we eerst boven een oud stuk wit papier houden. Er vallen heel fijne spatjes door het gaas en ze vormen op het papier eene gelijke tint, alsof we geëdoezeld hadden.

Hetzelfde werk gaan we nu doen boven het papier, waarop het bouwtje ligt, de geheele achtergrond krijgt eene beurt en ook de plekkjes in 't midden, die onbedekt gebleven zijn, moeten bedacht worden.

Hoe donker de kleur wel worden moet, leert de ondervinding.

Een paar bladen (vooral de bovenste, anders is alles bedorven) worden voorzichtig afgenomen. Eerst een grashalm er onder geschoven met de ene hand en een blad wat opgetild, dan met de andere de punt, die 't verst van 't midden is, vastgegrepen en met eene bedaarde handige beweging nummer een er afgewipt. Nummer twee, soms ook drie, volgt, naar het aantal bladeren groot is, doch in geen geval mogen die vlak naast elkaar liggen.

Daarna begint het spatten opnieuw. De witte plekken, door het wegnemen der eerste planten ontstaan, krijgen eene beurt. Hoe 't spatten dan plaats moet hebben, kunt ge op de afbeeldingen wel zien. Na een poosje volgen er eenige andere bloemen of bladen en eindelijk de brokken van stengels, die onder het naamkaartje uitkomen. 't Wegkippen daarvan is een echt knibbelspelletje. Ben je een beetje handig, dan gaat alles goed, ben je het niet, dan is in een wip je heele teekening bedorven.

Tenslotte gaat het stukje karton weg en, als ge niet al te lang of te veel op eene plaats gespat hebt, zal uw werk,

behoudens kleine tegenspoeden, als vliegen, die 't kunstwerk met een al te intiem bezoek vereeren, of windstroomen, die ongevoelig voor menschelijke vreugde uw product langs den grond sleuren, geslaagd mogen heeten.

Het behoeft slechts eenigen tijd om droog te worden en is dan onderwijl gefixeerd ook.

Vertoon ge uwe teekening aan iemand, die in de „kunst” niet is ingewijd, dan zal hij er zeker over verbaasd staan.

Laten we nu weer opstappen en bloemenplukkend links het wegje afgaan, waarop ons het voetpad brengt. Rechts

komt ge op den beruchten mopperweg der ééndags-bezoekers.

Weldra staan we tusschen twee groepen laag akkermaalshout, die juist nog ruimte genoeg laten aan onzen blik om hetzelfde landschap van zoo even, maar toch weer anders te kunnen overzien.

De kinderen uit ons gezelschap gaan hier eensklaps aan 't werk, als het de goede tijd is, bramen links en rechts! Vooral tusschen het jonge hout in 't gras zoeken, jongens! Maar de beste staan hier niet. Hier pluk je geen liters in een half uurtje. Toch zijn er zulke plekken bij Blaricum. Heerlijke zoete zwarte boschbramen, groote, als een lid van een' vinger, vindt ge langs de Gooische gracht, de eenige sloot bijna uit deze streek, aan de Utrechtsche grens. Maar voorzichtigheid is er de boodschap, want daar bestaat de bodem uit veen en, dan

Spatwerk van J. POSTMA.

zijn de slootkanten niet te vertrouwen.

Komaan, nu rechts om, een zandweg op tot links een groen wegje door het eikenhout gaat.

Daar mag je vast niet in, zoudt ge denken.

Gelukkig krijgt Blaricum niet veel bezoek van de soort menschen, die er genoeg in hebben, alles te vernielen, maar het dorp ligt toch al aan de grens van hun gebied. Ik heb de sporen van hun lief werk 's Maandags bij Laren al meermalen gevonden.

't Zijn de jongens, die een Zondagje naar buiten gaan.

Komen ze ook hier, dan zullen zij wel maken, dat boeren

en boschwachters minder inschikkelijk zullen worden, dan deze nu zijn.

We gaan dus gerust onzen gang. 't Wordt een idyllisch wegje, dat we volgen. Van de heele wereld is alleen het pad en 't eikenhout te zien en wandeldet ge er alleen, dan zoudt ge er aan 't mijmeren kunnen raken, kirrende duiven, 't ruischen van den wind door de boschjes...

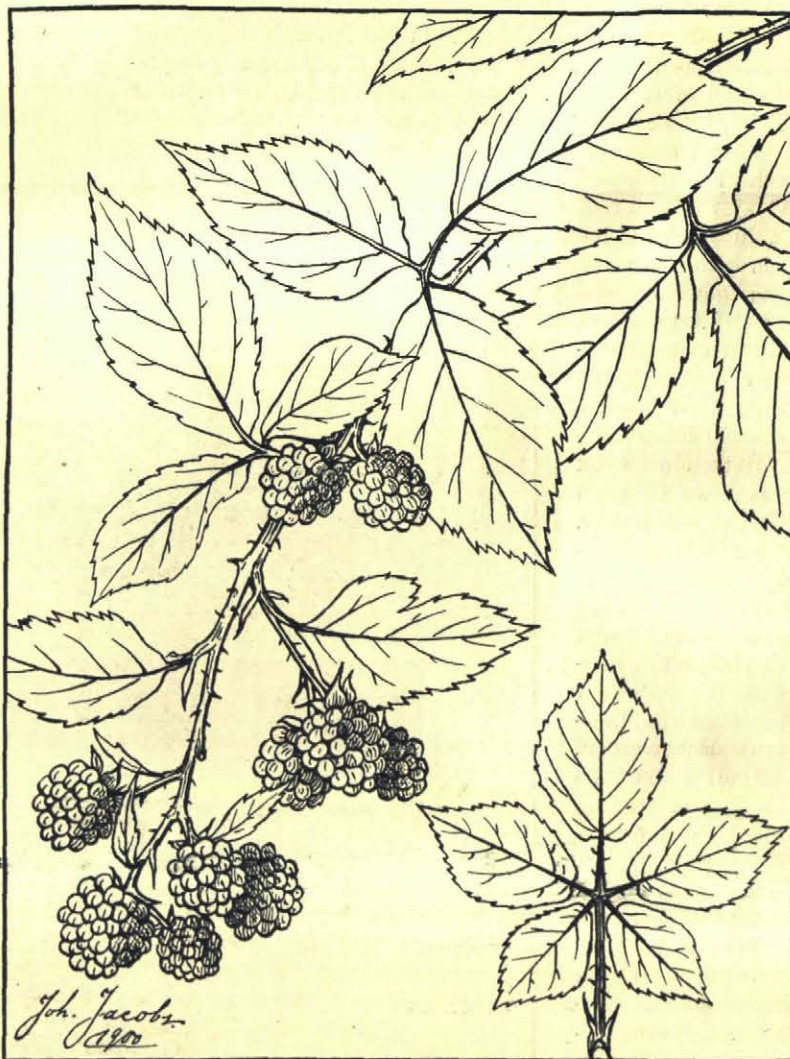
Maar plotseling zoudt ge misschien opgeschrikt worden door de weinig poëtische patrijzen, die vlak voor uwen voet opvliegen met eengedruisch, dat ge eene rilling over uwen rug voelt gaan.

'k Ben maar éénmaal in deze streek erger geschrokken dan van die vogels. Dat was tusschen de Gooische gracht en Eemnes. 't Begon al te schemeren en de weg was dwars door het weiland, langs een boschje van wilgen of esschen.

Opeens vloog daaruit een spreuwenzwerm op met een niet te beschrijven geweld.

Weer een zandweg voor ons. 't Is de Oud-Naarderweg dien we rechts een eindje volgen tot een smal strookje hei zich rechts vertoont, dat aan weerszijden begrensd wordt door eikenhakhout en aan 't einde afgesloten schijnt door een dennenboschje.

Een bordje met Verboden toegang waarschuwt u, het terrein niet te betreden, maar een duidelijk waarneembaar paadje over den heigronnd en door het dennenboschje toont u aan, dat ge 't zoo nauw

Braam.

niet behoeft te nemen. Links van 't pad liggen eenige boschmierennesten, waarin en waarop de bewoners druk in de weer zijn.

Waar akkermaalshout en dennen aan elkaar grenzen, kunt ge soms paddestoelen in soorten vinden, maar de stink-zwam heb ik alleen aangetroffen in het loof-boomenboschje ten N.W. van het Paviljoen.

Een eenigszins geheimzinnig wegje gaat door de dennen. Het mos ligt op sommige plaatsen wel een voet dik, het pad laat zich af en toe meer raden dan zien. Klimop, kamperfoelie en bramen kruipen langs den bodem.

Het geruisch van den wind heeft een weemoedigen, somberen toon en de volkomen stilte, die er, uitgenomen het suizen in de takken, heerscht, doet een gevoel van verlatenheid over ons komen.

Eensklaps wordt die rust verbroken door het angstaanjagend gelach van een specht en eenigszins verlucht gevoelen we ons, als we weer op een weg komen, dien we naar links volgen en die ons in een paar minuten naar den Tafelberg brengt.

Nog eens een gezicht op 't landschap, dat we al een paar malen aanschouwden! Wenscht ge nu eens wat anders te zien, dan, als 't niet al te zonnig is, even de heide op naar dien hoogenrug. Vandaar kunt ge Naarden, Bussum, Huizen, Muiderberg, Marken en nog uren verder de kust van Noord-Holland ontwaren.

Doch voor deze maal laten we dat uitstapje achter-

Eik.

wege. We gaan nu langs de grens van hei en hakhout westwaarts, steken schuin den Oud-Naarderweg over en een aardig hol wegje in.

Tapuiten en klauwieren, dop- en struikhei, berken met bladeren aangevreten door behangersbijen of larven van bladwespen, graafwespen aan den arbeid, geven ons voldoende afleiding op de heide.

In 't wegje groeien varens en hengel, zandklokjes, waarop 's avonds de blauwtjes gaan schuilen en andere klokjes met bijtjes als logeergasten, in overvloed.

Weldra komen we aan den Heetweg, die zijn naam, in den zomer althans, met eere draagt. Ge ziet het dorpstorentje aan 't eind van den weg en zonder het horloge te raadplegen, bemerk ik, op dit punt ingelicht door de Erfgooiers, dat het middag d. i. 12 uur is, want de zon schijnt op de klankborden, die gedeeltelijk uit den toren steken.

Ik hoop, dat mijn gezelschap landelijk genoeg is, om op den middag het middagmaal te gebruiken. Er kan zoo ge-

voegelijk een paar uur rust volgen en daarna onderneemt het dan een nieuwen tocht.

Ik durf echter van de Levende Natuur geen plaats meer vergen om meerdere uitstapjes te beschrijven en weet geen beter raad dan hierbij te voegen een schetskaartje van de omgeving, waarop ik door Romeinsche cijfers aangegeven heb een vijftal tochtjes van niet te groote lengte. Voor liefhebbers van planten is vooral aan te bevelen de lage heide tusschen Laren en Blaricum langs de Melkstraat; blauwe gentianen en orchideeën... neen, ik vertel er niet meer van. Gaat zelf maar kijken.

Als het reproduceeren van 't spatwerk naar wensch gaat, kunt ge daardoor al eenigermate op de hoogte komen van 't natuurschoon dat er te genieten is, maar staartmeezen-families en zwermen kneutjes bijvoorbeeld, die spat je niet, dat snapt elk.

Amsterdam.

J. POSTMA.

NATUURGENOT.

Vervolg van blz. 17.

Bittervoorns, kleine modderkruipers en botjes, *Pleurocetes flesus* L., kan men door de deining van de voorbijvarende stoombootjes dikwijls met de hand grijpen.

De mossels *anadonta* en *unio* liggen hier als het water beneden peil is, bij warme dagen in de droge slooten met hun schelpen geopend. De kleine en vooral de groote watersalamander is hier zeer algemeen. Wie goudhaantjes, *Chrysomelidae*, verlangt, vindt hier zijn gading. Ze komen jaarlijks talrijk voor, maar om ze machtig te worden, moet men de breede slooten over.

Men kan hier van de schooljeugd gedurende de maanden Mei en Juni voor weinige centen honderden exemplaren verkrijgen en dan heeft men nog zevenvlekjes en ook wel er tusschen *Hoplia pratincta* L., hier kapoenen genoemd, op de koop toe. Hun voedsel *Lamium album* en *purpureum* L. is overal langs dijken en wegen voorhanden.

Nu en dan zullen wij den straatweg rechts van ons laten en terloops de vele hier voorkomende plassen bezoeken.

Meestal zijn dit plasjes, zooals men ze zien kan, vanuit de coupé op de lijn Schiedam—Delft. Hier worden het spoor-gaten genoemd. De plassen, die ik bedoel en onder den naam Akkerdijsche plassen bekend zijn, zijn niet vanaf de spoorlijn te zien, doch liggen geheel beschut tusschen struik- en boomgewas.

De weg, die wij thans bewandelen en de gansche omgeving met plas en bosch was voorheen de heerlijkheid van Klaas van Ruiven.

Deze plassen kunnen niet bezocht worden zonder toestemming van den jager Hofland, die er over gesteld is. In eigendom behoort het terrein aan de familie Seurmondt.

Hofland is uitmuntend op de hoogte met wat er in zijne omgeving voorkomt. Hij kent alle daar voorkomende vogels: de eenden en duikers, de rietzangers tot de snor, en de nog kleinere moerasrallen, *Ortygometra*.

Vraagt men hem naar baardmannetjes, dan is 't antwoord, die heb ik bij honderden op de plassen bij Wollefope (Prins Alexander polder) gevangen, wij verkochten ze op de markt te Rotterdam à 35 cent per stuk.

Hier heeft Hofland weinig baardmannetjes gezien en die in 't voorjaar hier de plassen bezoeken, zijn weder spoedig vertrokken.

Het is wel jammer, dat er vroeger zoo weinig notitie van deze vogels genomen is. De beschrijving van nestbouw is dan ook nog zoo vaag.

Somtijds (in den trektijd) ziet de jager wel eens eenige kwakken.

De ijsvogel broedt hier ook, maar Hofland heeft het nest nog niet kunnen vinden, wel vaak een of twee uitgevlogen jongen zien voederen. Jonge ijsvogels, die hun nest reeds verlaten hadden, heb ik verleden jaar daar zelf gezien, ze waren aan hunne spreekwachtige, langgerekte geluiden dadelijk herkenbaar.

Dikwijls heb ik hier met Hofland de boschjes doorkruist om nesten van kleine vogels te vinden.

Hij geeft, zegt hij, weinig om dat kleine goedje, alleen die, waar hij iets aan heeft, zooals bijna uitgevlogen woud-duiven zijn van zijn gading. De vogels, die het hem lastig maken, zooals kraaien, eksters en vooral koeten, de laatsten vechten gedurig met de eenden en reigers, halen de jonge eendjes (pijlen) weg, krijgen spoedig den kogel. En dan de musschen, de *Passer domesticus* L. Die kunnen voor menschen en haar medebroeders het wat lastig maken. Het was wel wenschelijk, dat daar eens een epidemie onder gebracht kon worden, want wij kunnen er best driekwart van missen.

Als het mijn doel was een halven dag op kleine zangers uit te gaan, nam ik steeds den jongsten zoon van Hofland mede, die de nesten alle op een prik weet.

Het eerste gingen we dan naar de boschrietzangers. Die nesten lagen het meest in kleeftkruid, dat als geslingerd lag tusschen groote brandnetel en struikgewas. Van hier zijn mij ook vier jonge nachtegaal-rietzangers ggebracht. Het nest van deze heb ik nog niet gezien.

Hier in de lage knotwilgen broeden eenige paartjes *Parus palustris* L. Ik houd het er voor, dat deze laatste na Nozeman's tijd, zeldzamer zijn geworden.

't Is wel vreemd, dat Nozeman en Sepp op plaat 25 *Parus*